

Parts i quarts dels hotelers balears

Els grans hotelers de les illes Balears que s'enfrontaren a l'esquerra per l'ecotaxa, ara no es mouen per la pujada de l'IVA.

És curiós. El 2002, l'esquerra (que manava al govern balear) va implantar l'anomenada *ecotaxa*, un impost turístic d'un euro per nit i persona. En aquell moment, els grans hotelers es mobilitzaren com no ho havien fet mai, de bracet del PP, i van

escampar als quatre vents que aquella mesura del govern posaria fi al turisme. Doncs ara resulta que l'amic conservador, el govern espanyol del PP, els apuja l'IVA turístic –en lloc d'abaixar-lo, com els havia promès– i aquests mateixos grans hotelers no mouen ni un dit.

L'ecotaxa. Durant el primer govern del pacte de progrés (1999-2003) totes les patronals hoteleres de les Illes decretaren una mena de *ghihad* contra l'executiu presidit per Francesc Antich. El motiu era un anunci que havia fet el president: implantar una taxa d'un

L'any 2002, els hotelers de les Illes van organitzar-se per a protestar contra la imposició de l'ecotaxa per part del govern balear, d'esquerres.

euro per turista i nit passada a l'hotel. La famosa *ecotaxa*. Aquella mesura va suscitar actes públics de protesta d'hotelers –un fet insòlit–, la creació d'un grup de propaganda anomenat Turismo y Sociedad, per a combatre-la a través d'anuncis a la premsa, i la ruptura formal i de fons amb el govern d'Antich. Va ser una guerra política insòlita a les Illes.

L'excusa de la guerra era que l'ecotaxa arrasaria el turisme illenc. Perquè, segons les patronals hoteleres, imposar una taxa més, afegida a les que ja es pagaven, era "suïcida": milers i milers, centenars de milers, qui sap si milions de turistes deixaren d'escollir les Balears com a destinació i se'n anirien a uns altres indrets, competidors de les Illes.

El cas és que mai la realitat no va confirmar ni una sola de les exageracions dels hotelers, periodistes conservadors i membres del PP. De fet, en l'any escàs en què l'ecotaxa va tenir aplicació únicament se'n queixaren uns dotze turistes, sobre els onze milions –aproximadament– que reben les Illes en un any.

Però tant era. Els hotelers no volien l'ecotaxa de cap manera. Celestí Alover, que havia estat conseller durant aquell quadrienni, va confessar a EL TEMPS més tard que era possible que la raó més profunda de la brutal oposició hotelera a l'ecotaxa tingués poc a veure amb les raons que s'exposaven públicament. I que, a banda l'evident interès polític, hi havia raons de fons més importants. Fos com fos, la cosa certa i segura és que s'hi oposaren aferrissadament.

D'ençà de l'any 2000, quan Antich anuncià que posaria en pràctica la nova taxa, l'oposició va ser molt agressiva. Fins al punt que les grans cadenes hoteleres ofegaren les tímides veus d'hotelers petits que d'entrada havien pres una posició, si no

favorable, almenys negociadora envers l'ecotaxa. Era el cas dels hotelers menorquins que s'ofereixen a aplicar la taxa a tall de prova durant un estiu. Es tractava de comprovar què passava, amb l'objectiu d'acabar tenint raons més sòlides per a prendre una decisió final. Res. No va ser possible. La consigna defugia qualsevol discussió: l'ecotaxa era dolenta, era nefasta, era, en fi, un perill letal per al turisme a les Balears. Ningú no podia sortir del guió.

I tal dit tal fet. L'ofensiva de la dreta fou absoluta. Sense cap enclotxa en les files, disciplinadament, atacant tots a una. La part política, el PP balear, no deixava passar cap avinentesa d'anunciar un futur apocalíptic a les Illes per causa de l'ecotaxa del pèrfid

El 2002, l'ecotaxa va congriar l'oposició de tota la dreta mediàtica, econòmica i també institucional, encapçalada pel govern espanyol d'Aznar

Malgrat l'oposició del sector hotel·ler, la implantació de l'ecotaxa no féu disminuir el nombre de turistes. A la imatge, la platja de Porto Cristo (Manacor).

govern d'Antich. La dreta econòmica, amb els grans hotelers al capdavant, anunciava drames absoluts i es mobilitzava com mai; el president del Grup Sol, Gabriel Escarrer, fins i tot va publicar un article a la premsa de Palma en què arribava a negar la legitimitat del govern del pacte de progrés per a imposar l'ecotaxa. La dreta institucional, com ara la que ocupava el govern espanyol presidit per José María Aznar –i del qual Jaume Matas fou, entre el 2000 i el 2003, ministre de Medi Ambient– va blasmar l'ecotaxa per les mateixes suposades raons, i s'oposà a cobrar-la als aeroports i als ports illencs –i no als hotels, com era la primera idea del govern Antich. Fins i tot va recórrer contra la taxa al Tribunal Constitucional, que finalment en certificà la constitucionalitat, enfront dels dubtes que hi oposaven els hotelers, el PP i el govern d'Aznar per presumpta doble fiscalitat.

El govern d'Antich imposà l'ecotaxa l'1 de maig del 2002. L'estiu d'aquell any, que segons els apòstols de la catàstrofe hauria d'haver estat

terrible per al turisme, va ser del tot normal i, com ja hem dit, el nombre de queixes va ser estadísticament negligible. Contradient les veus alarmistes, l'ecotaxa va ser un sistema eficaç per a recaptar diners que, després, el govern podia invertir en accions que afavorissin un nou model turístic. Els doblers recaptats sobretot serviren per a actuacions relacionades amb la protecció del territori i el medi.

Tanmateix, la dreta no va afluixar la corda. La derogació de l'ecotaxa fou la principal exigència dels hotelers al PP de Jaume Matas i ell els la va concedir. Les urnes –com és prou sabut– donaren majoria absoluta als conservadors –30 escons de 59– i Matas es convertí novament en president del govern balear (ja ho havia estat entre el 1996 i el 1999). El mes d'octubre el Parlament illenc votava la primera llei de la legislatura. Una llei d'article únic que derogava la de la creació de l'ecotaxa.

La dreta hotelera, econòmica, institucional, social i política guanyava la batalla –de fet la guerra, perquè més

tard, el 2007, el PSOE abominà l'ecotaxa– i, segons que asseguraven els periodistes dels mitjans conservadors, el turisme també se salvava de la catàstrofe que hauria estat mantenir una taxa d'un euro per turista i nit passada a un hotel.

Com a epíleg d'aquella taxa, cal recordar que deu anys després d'haver estat imposada –el mes de maig passat–, els hotelers encara devien més de dotze milions d'euros al govern per aquell concepte, que ningú no els ha reclamat, segons que publicava el mes de maig el diari *Última Hora*. I això que els calaixos públics són ben buits. Però pareix que certs diners no són vàlids.

L'IVA no s'ho val. Curiosament, la pujada actual de l'IVA hotel·ler no suscita ara cap mobilització dels hotelers illencs. Aquest impost passarà del 8% al 10%, i a partir de l'any que ve repercutirà sobre cada turista moltíssim més que no l'antiga ecotaxa. Fa poc, Francesc Antich comparava, amb mordacitat, aquesta actitud dels hote-

L'aflluència de turistes durant els anys vinents podria ressentir-se de l'apujada de preus derivada de l'encariment de l'IVA, segons els experts. A la imatge, la Platja de Palma.

lers amb la del 2002. És clar que les grans patronals hoteleres no tracten igual el poder polític tingui el color que tingui. El blau estira molt.

Durant l'any 2011 els principals noms de l'hoteleria balear no es van estar gens ni mica de deixar-se veure amb alts dirigents del PP. Eren els temps feliços en què des del partit conservador es recollia amb entusiasme la petició hotelera balear de crear "un IVA turístic superreduït". Si era del 8%, els grans empresaris illencs aspiraven que el govern espanyol el rebaixàs a la meitat.

El mes de maig de l'any passat, just abans de les eleccions al Parlament balear, José Ramón Bauzá, president del PP i candidat a la presidència del govern, es comprometia formalment i públicament a fer tant com calgués per a "convèncer" el govern espanyol "del futur" —que fou del PP— a crear "un IVA superreduït del 4%", com a eina "fonamental" d'un nou "model

turístic per a substituir l'actual, obsolet".

El dia 9 d'aquell mes electoral, Mariano Rajoy es desplaçava a les Illes —visitava Eivissa, Menorca i Mallorca— per a donar suport a Bauzá en la campanya autonòmica. En els actes en què participà es dedicà sobretot a parlar de política econòmica i turística. Respecte a aquesta última no tingué cap entrebanc per a anunciar solemnement "un IVA superreduït del 4%", tal com exigien els grans hotelers, alguns dels quals, val a dir-ho, feren costat públicament a Rajoy, i es deixaren fotografiar amb el líder conservador en un acte públic del PP. El qui acabà essent el guanyador de les eleccions espanyoles del novembre següent va dir aleshores, a Mallorca: "Jo, el turisme, me'l prendré seriosament, el turisme serà una política d'estat i abaixarem l'IVA a l'hoteleria, a la restauració i als transports de persones i equipatges; no sé per què els

socialistes no ho han fet, si per manca de visió o per incompetència."

El sector hotelier illenc, no cal ni dir-ho, s'hi mostrava eufòric, amb el PP. I s'entén perfectament per què: es feia palès que els conservadors actuaven d'acord amb les consignes que els indicaven ells. I així arribaren els comicis espanyols i, com tothom suposava, el PP guanyà per majoria absoluta i Mariano Rajoy es convertí en el nou president.

Però —ai, las— la realitat no va pas ser tal com s'esperava.

La realitat. Des de ben aviat els grans hotelers illencs venen amb preocupació que entre tot allò que havia promès Rajoy i allò que començava a fer hi havia una enorme diferència. El primer avís molt seriós fou que apujà l'IRPF. Una mesura que en la teoria econòmica conservadora era tot un pecat. Els hotelers començaren a fer pressió, mitjançant el govern balear,

La queixa per l'augment de l'IVA ha arribat des dels dirigents de les diverses patronals relacionades amb el turisme: les de transport de viatgers, agències de viatges, restauració, sales de festes, discoteques, etc. A la imatge, el port de Palma.

perquè l'executiu espanyol complís la paraula donada pel president quan era candidat.

Però tot allò que havien estat conreacions de promeses durant la campanya, es convertien ara en paraules genèriques i excuses, res de concret. Els nervis començaren a fer-se evidents. Cada vegada que les notícies econòmiques indicaven un empitjorament, l'IVA turístic superreduït s'allunyava més i més. A final de l'hivern, alguns dirigents conservadors, com ara Miquel Ramis, que era secretari general del PP balear –i que ara és diputat del Congrés des de les eleccions espanyoles del novembre

del 2011– ja parlaven “de la situació extremadament negativa que hem heretat” per a mirar de justificar que “potser” no seria possible de reduir l'IVA turístic, “de moment”.

El malestar entre les patronals hotelers creixia com més anava més. Per a compensar-ho, el govern de Bauzà, a través del conseller de Turisme, Carlos Delgado, preparava una nova llei del turisme que atorgava als grans hotelers tot –absolutament tot– allò que havien demanat durant les dues dècades anteriors: condhotels, urbanisme a la carta per als hotels fins al punt de poder reordenar urbanísticament els que restaven fora d'ordenació,

canvi d'ús d'hotels obsolets a usos residencials per a poder especular amb els edificis... En resum, una llei que els deixava fora de la normativa que obligava la resta d'empresaris illencs. Els hotelers, amb el regal de la nova llei que els feia Bauzà –lleï que finalment fou aprovada el 17 de juliol pel Parlament, amb els vots del PP–, pràcticament podien fer allò que volguessin.

Malgrat això, les males notícies econòmiques i, sobretot, les retallades tan severes en despesa pública anaven anunciant de manera implícita que el govern espanyol tindria una necessitat furiosa de recaptar tant com pogués a través dels impostos. En aquest context, que Rajoy complís la promesa de reduir l'IVA hotelier del 8% al 4% cada cop pareixia manco factible.

José Ramón Bauzà, probablement avisat pel govern espanyol, escenificà el dilluns dia 8 de juliol una trobada amb el ministre d'Hisenda, Cristóbal

Pressionat pels hotelers illencs, Bauzà s'entrevistà amb el ministre espanyol d'Hisenda, però no n'obtingué cap rebaixa de l'IVA turístic, ans al contrari

Francesc Antich era president del govern balear quan es va decidir d'aplicar l'ecotaxa, l'any 2002. Quan tornà a governar, l'any 2007, el PSOE va abominar aquell impost.

Montoro, a Madrid. Rialles, abraçades, bona sintonia... I, en sortir de la reunió –que no se sabia ben bé per què s'havia dut a terme–, el president illenc assegurarà que gràcies a ell Montoro s'havia compromès a no apujar l'IVA turístic. Així es filtrà en prime-

ra instància. Però era una errada que immediatament fou rectificada o, com diuen els polítics, matisada: l'IVA turístic continuaria essent reduït. Però això, com és obvi, és prou diferent de dir que no s'apujaria.

Aquell dia va ser quan les patronals

Malgrat els plors, les queixes i les baixades de recaptació previstes, aquesta vegada els hotelers no es mobilitzen contra el govern. És del seus

–no tan sols els hotelers– veren que l'IVA s'apujaria. Tots els tipus i també el turístic. Efectivament, l'endemà passat, el dimecres dia 11, Rajoy anunciava al Congrés espanyol la destalada general a la despesa pública, dins la qual hi havia l'apujada de la majoria dels IVA. Inclòs el turístic, que passava del 8% al 10%. A les Balears, fonts del govern feien córrer la idea que gràcies a Bauzà l'encariment no havia estat del 8% al 21%, com sí que havia passat en algunes altres matèries.

Laments i planys n'hi ha haguts. Els hotelers, com és bo d'imaginar, contents no n'estan gens, amb el PP. No són pas ells sols. Tots els dirigents de patronals relacionades amb el turisme –les de transport de viatgers, agències de viatges, restauració, de sales de festes, de discoteques, etc.– s'han queixat amargament. Els representants patronals –inclosos els hotelers– pronostiquen que l'arribada de turistes el 2013 es ressentirà “seriosament” d'aquest encariment de dos punts de l'IVA.

Els hotelers ja han anunciat que no tindran cap més remei que tornar negociar amb els operadors de paquets turístics els preus pagats –la majoria ja són tancats– per a l'any 2013. S'havien concretat amb un increment mitjà de preu del 4%. Ara, segons que diuen els hotelers, ells hauran d'assumir aquests dos punts i, consegüentment, l'any vinent tindran menys beneficis. Cosa que fa prevenir contractació.

El dia 24 de juliol, el ministre espanyol d'Indústria, Turisme i Comerç, José Manuel Soria, anà a Palma per a entrevistar-se amb el govern de les Illes. A l'horabaixa es reuní també amb la plana major de les grans cadenes hoteleres i les patronals. Tots els hotelers li insistiren sobre el efectes negatius de la pujada de l'IVA, però el ministre tallà qualsevol polèmica amb paraules contundents: “Mentre hi hagi tant de dèficit, no s'abaixarà l'IVA.”

Malgrat els plors, les queixes i les baixades de recaptació previstes, els hotelers no es mobilitzen contra el PP. És del seus. I amb els propis, ja se sap: s'hi solen fer parts i quarts.

Miquel Payeras